

WPLYW RODZINY NA POWSTAWANIE AGRESJI U DZIECI

Literatura:

Baniak J. „Rodzina a osobowość dziecka.”

Minkiewicz J. „Więź rodzinna i czynniki, które je kształtują.”

Pilkowa J. A. „Wpływ warunków życia w rodzinie na agresywne zachowanie dzieci.”

Środowisko rodzinne wydaje się najważniejszym zewnętrznym czynnikiem w rozwoju agresji dzieci. We wszystkich rodzinach dochodzi do tej czy innej formy ekspresji gniewu. Jest to normalny aspekt życia rodzinnego. W niektórych rodzinach ekspresja gniewu przybiera skrajną postać, tj. pojawia się bardzo często i ma znaczącą siłę.

Rozważając rolę rodziny w rozwoju agresji, należy się przyjrzeć zachowaniu jej poszczególnych członków. Nie ma wątpliwości co do wpływu przebiegu emocjonalnych procesów w rodzinie na rozwój dziecka. Gniew w stosunkach między dorosłymi oddziałuje na poziom pobudzenia i agresję dzieci. Wynika z powyższego, że do czynników zaburzających prawidłowy rozwój dziecięcej osobowości należą nie tylko negatywne postawy rodzicielskie, ale niewłaściwe współżycie członków rodziny. Brak wzajemnego szacunku i równowagi wewnętrznej prowadzi do lekceważenia potrzeb psychicznych dzieci. Od środowiska rodzinnego zależy, czy rozwiną się u dziecka zachowania prospołeczne czy antyspołeczne, czy rozwinie się u niego agresywny sposób reagowania. Dzieci stają się agresywne wówczas, gdy w swej działalności napotyka wiele zakazów i ograniczeń, skutkiem czego ich potrzeba aktywności ruchowej i poznawczej nie zostaje zaspokojona. Szczególnie agresywne są dzieci mające brutalnych i agresywnych rodziców, dzieci karane biczem, poszturchiwane i obrzucane wyzwiskami. Takie postępowanie rodziców wywołuje u dziecka reakcje złości, buntu, protestu oraz chęć odwetu, a jednocześnie dostarcza wzorów agresywnego zachowania.

Z jeszcze innym mechanizmem kształtowania się postaw agresywnych spotyka się u dzieci, którym wydaje się, że utraciły miłość rodziców. Poczucie porzucenia niweczy poczucie bezpieczeństwa, rodzi lęk, będący źródłem agresji. Lęk jest uczuciem bardzo przykrym i dziecko choć na chwilę chce się od niego uwolnić. Swoim zachowaniem pragnie zwrócić na siebie uwagę. W rodzinach dzieci agresywnych stwierdzono również powszechne występowanie wzoru interakcji zwanego procesem zniewolenia rodzinnego. Agresja jest tam stosowana zarówno przez rodziców, jak i dzieci w celu wzajemnego kontrolowania się i osiągnięcia własnych celów. Proces ten jest traktowany jako zniewolenie, ponieważ członkowie rodziny osiągają swoje cele dzięki groźbom, rozkazom i innym zachowaniom wymuszającym.

Agresja dzieci może być mechanizmem obronnym, próbą zmuszenia rodziców do zwrócenia na siebie ich uwagi. Przeważająca większość rodziców dzieci agresywnych to osoby preferujące krzyk lub kary fizyczne, agresję w wychowaniu.

Częste stosowanie kar nie powstrzymuje dzieci od agresywnego zachowania, a zapowiedź surowej kary, wymierzonej najczęściej przez ojców, wzmaga agresję. W starszych dzieciach utrwała się poczucie niesprawiedliwości i gniewu. Szukają one akceptacji i zrozumienia poza domem, gdy trafią na podobnych sobie, tworzą nieformalne grupy, które organizują napady, rozróby, znęcają się nad słabszymi. Z roli ofiary przechodzą do roli sprawcy przemocy, którą postrzegają jako dużo bardziej atrakcyjną i dającą poczucie mocy.

Przemoc pomiędzy rodzeństwem, to agresywny lub gwałtowny czyn dokonany przez jedno dziecko przeciwko drugiemu. Przypadki tej przemocy często stwierdza się w rodzinach, gdzie rodzice stosują przemoc fizyczną, seksualną i emocjonalną wobec dzieci. Kontakt z gwałtownym rodzicem i środowiskiem, w którym brak ciepła i pozytywnych impulsów. Wiele przypadków to agresja okazjonalna, niekontrolowana i stanowiąca jednorazową odpowiedź na prowokację lub frustrację. Stosowana w konkretnym momencie, postrzegana jest jako dyscyplinowanie drugiej osoby lub będąca wrogą manifestacją rywalizacji pomiędzy rodzeństwem. Dzieci mogą być lub nie być agresywne wobec tych, których nienawidzą, a agresja może być lub nie zewnętrznym i widocznym

znakiem nienawiści. Intensywność uczuć pomiędzy rodzeństwem i wzajemna zazdrość, rywalizacja pomiędzy braćmi i siostrami – wszystko to może świadczyć o niekłamanej nienawiści. Większość rodziców traktuje konflikty pomiędzy rodzeństwem jako nieuniknioną część procesów dorastania i rzadko z pełnym przekonaniem sprzeciwia się agresywnym zachowaniom pomiędzy swoimi dziećmi.

Rodzina stanowi najważniejszą grupę społeczną, w której dziecko przyswaja sobie normy społeczne, zasady współżycia i współdziałania z ludźmi. Właśnie w rodzinie dzieci uczą się zachowań społecznych w sposób najbardziej trwały i efektywny. Wynika to z silnych powiązań emocjonalnych członków rodziny, wczesności i bezpośredniości oddziaływań wychowawczych. I dlatego każde niewłaściwe zachowanie dziecka, będące skutkiem wadliwego oddziaływania pedagogicznego rodziców i wychowawców, powoduje, że popełniają oni coraz więcej błędów prowadzących do poważnych trudności wychowawczych, które w całej swej ostrości ujawniają się w wieku szkolnym.

OPRACOWANIE:

ALICJA SMARZ

PUBLICZNE PRZEDSZKOLE NR 1 W PILE